

Janusz Czebreszuk, Sławomir Kadrow, Adriana Romańska, Patrycja Silska

Bruszczewo, st. 5, gm. Śmigiel, woj.
leszczyńskie, AZP 61-24/15

Informator Archeologiczny : badania 31, 62-63

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

WCZESNA EPOKA BRĄZU

Bąkowo, st. 1, gm. Wyrzysk, woj. pilskie - patrz: wczesne średniowiecze

Biała, st. A, gm. loco, woj. opolskie - patrz: neolit

BOROWO, st. 12, gm. Dobrze, woj. wrocławskie, AZP 46-44/42

- osada kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- osada kultury amfor kulistych (neolit)
- osada horyzontu trzcinieckiego (wczesna epoka brązu)

Prace na stanowisku, przeprowadzone w ramach „programu ratownictwa przestrzennego nad środkową Bachorzą”, przez dr Marzenę Szmyt i mgr Małgorzatę Ignaczak (Instytut Prahistorii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu). Cztery sezon badań. Przebadano powierzchnię 60 m².

Zlokalizowano pozostałości siedmiu obiektów, w tym półziemiankę kultury trzcinieckiej o konstrukcji ścian opartej na słupach. Pozostałe obiekty to jamy gospodarcze związane z kulturą pucharów lejkowatych i kulturą amfor kulistych.

Badania będą kontynuowane.

BRUSZCZEWO, st. 5, gm. Śmigiel, woj. leszczyńskie, AZP 61-24/15

- osada obronna kultury unietyckiej (wczesna epoka brązu)
- osada kultury łużyckiej (środkowa i późna epoka brązu)
- ślady osadnictwa kultury przeworskiej (młodszy okres przedrzymski - okres wpływów rzymskich)
- ślady osadnictwa z wczesnośredniowiecznego

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 17 października do 7 listopada przez dr. Janusza Czebreszuka (Instytut Prahistorii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) przy współudziale doc. dr. hab. Sławomira Kadrowa (Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Krakowie), mgr mgr Adriany Romańskiej i Patrycji Silskiej. Finansowane przez PSOZ. Trzeci sezon badań obecnej ekipy. Przebadano powierzchnię około 0,24 ara.

Wcześniej prowadzono na stanowisku badania wykopaliskowe w latach 1964-68, 1995-1996.

Tegoroczny sezon miał na celu weryfikację hipotezy o istnieniu w północnej części stanowiska fosy-rowu, oddzielającej interesujący nas obiekt od wysoczyzny oraz stwierdzenie stopnia jej zniszczenia (niwelacji). Wiele wysiłku włożono też w pozyskanie materiałów do wieloaspektowych analiz paleośrodowiskowych.

Skupiono się na realizacji trzech zadań badawczych:

1. badania wykopaliskowe w ramach wycinka fosy-rowu,
2. wykonanie serii odwiertów na całej powierzchni stanowiska oraz
3. pozyskanie próbek do analiz paleośrodowiskowych.

Prace prowadzone były w dwóch etapach: w początkach czerwca 1997 roku - pozyskanie próbek do wstępnej oceny przydatności w badaniach palynologicznych osadów organicznych otaczających osadę (realizowany we współpracy z paleobotanikami z Berlina) oraz na przełomie października i listopada 1997 roku - wykonanie badań wykopaliskowych, odwiertów i zebranie pozostałych próbek paleoekologicznych.

Ad 1. Badania wykopaliskowe zrealizowano w wykopie o wymiarach 3 x 8 m, usytuowanym w ten sposób, by swoim zasięgiem obejmował partię wewnętrzną przykrawędni, stokową i denną fosy-rowu. Zarejestrowano profil o skomplikowanym układzie antropogenicznych przebarwień, sięgający w najgłębszych miejscach 4 m poniżej współczesnej powierzchni. Wstępna analiza kulturowej zawartości poszczególnych warstw wskazuje na istnienie trzech układów stratygraficznych.

Układ I. Jest on wyraźnie najstarszy i z nim wiązać należy wykopanie fosy-rowu. Obejmuje on przebarwienia stokowe oraz położone na dnie rowu w strefie przystokowej dwie konstrukcje pali-

sadowe. Część stokowa, w swojej górnej partii jest wyłożona warstwą gliny, zapewne dla wzmocnienia piaszczystego stoku. Warstwa ta kończy się w formie „półki” przed pierwszą palisadą, która jest nieco płytsza od oddalonej od niej o ok. 1 m na północ, drugiej palisady. Ostatnia z wymienionych jest najbardziej zagłębionym fragmentem profilu, a jej przydenny fragment znajduje się już na poziomie wód gruntowych, dzięki czemu zachowały się znaczne ilości przedmiotów z surowców organicznych. Najważniejsze znaczenie ma odkrycie fragmentu palisady, która składała się z dranic o półkolistym kształcie i o średnicy ok. 35-40 cm. Pozyskano z niej fragmenty drewna, które potencjalnie mogą być przydatne dla analiz dendrochronologicznych. Układ I jest archeologicznie datowany przez materiały ceramiczne z początków epoki brązu.

Układ II. Jest to efekt pierwszego etapu niszczenia - erozji humusu z części centralnej stanowiska, czego wynikiem było przesunięcie stoku rowu-fosy o ok. 80 cm (w górnej części) i wypłylenie partii dennej o ok. 70-80 cm. Omawiana forma wklęsła nadal jednak wyraźnie zaznaczała się w terenie. Obecność w tym układzie materiałów ceramicznych z wczesnej epoki brązu i kultury łużyckiej wskazuje, iż ta wypłycona forma rowu-fosy mogła być użytkowana przez ostatnią z wymienionych.

Układ III. Jest to pozostałość całkowitego zasypania rowu-fosy na odcinku objętym wykopem. Wstępna analiza zalegających w nim materiałów ceramicznych wykazała obecność fragmentów naczyń z wczesnej epoki brązu, kultury łużyckiej i przeworskiej oraz ślady działalności metalurgicznej. Można więc wysunąć hipotezę, iż na odcinku objętym wykopem rów (fosa?) wykopany we wczesnej epoce brązu, został w pełni zasypany jeszcze w starożytności, a mianowicie w okresie wpływów rzymskich.

Ad 2. Wykonano w sumie 95 odwiertów na obszarze całego stanowiska, z głównym skupieniem w strefie przebiegu rowu-fosy. Wiercenia wykazały, iż rów-fosa nie biegnie dnem obserwowanego w aktualnym ukształtowaniu powierzchni lekkiego wklęsnięcia terenu, ale nieco na południe od niego, pomniejszając tym samym obszar stanowiska zamknięty fortyfikacjami.

Ad 3. W trakcie badań czerwcowych pobrane zostały trzy rdzenie próbné, których wstępna analiza już została wykonana przez dr. S. Jahnsa z Deutsches Archäologisches Institut z Berlina. Wyniki analiz są obiecujące: sedymenty wokół stanowiska sięgają w nieprzerwanej formie do okresu atlantyckiego, a w niektórych miejscach także do późnego glacjału, co pozwala mieć nadzieję na wykonanie w przyszłości pełnego profilu palynologicznego, obejmującego cały okres aktywności człowieka w okolicy stanowiska w Bruszczewie. Ponadto już w trakcie jesiennych wykopalisk pozyskane zostały próbki materiałów z profilu do dalszych badań palynologicznych, a także geomorfologicznych i do 14C (3 próbki). Do analizy przekazane zostały także materiały faunistyczne.

Już na aktualnym, wstępnym etapie analizy wyników badań w sezonie 1997 należy podkreślić niezwykłą wprost wartość stanowiska w Bruszczewie 5. Odkryte na nim drewniane konstrukcje obronne z początków epoki brązu nie posiadają jakichkolwiek analogii na całym Niżu Europejskim.

Materiał i dokumentacja znajdują się w Instytucie Prahistorii UAM Poznań, kopia w PSOZ w Poznaniu, delegatura w Lesznie.

Badania powinny być kontynuowane.

Brzeziny-Trójnia, st. 26, gm. Lubartów, woj. lubelskie - patrz: późne średniowiecze

Czchów, st. 10, gm. loco, woj. tarnowskie - patrz: neolit

Deszkowice, st. 1, gm. Sułów, woj. zamojskie - patrz: wczesne średniowiecze

Garbina st. 2, gm. Frombork, woj. elbląskie - patrz: neolit

Gołańcz, st. 69, gm. loco, woj. pilskie - patrz: neolit